

ИЧЕЖИЦА

ИЛИ

РЕДЪ КНИЖКИ ЗА ДЪЦАТА

КНИЖКА 2.

Божій промыслъ.

Слънцето свѣтло залѣзе, нощната роса взе да пада, въздухътъ, маранливъ до прѣди малко, расхлади ся и вечерникътъ тихо поява. Цвѣтата въ градинитъ и по полето свиватъ шаренитъ си листовце, обвиватъ ся около себе си и увѣсватъ главичкитъ си о слабото стебълце ; на квачкѣтъ пиленцата ся прибиратъ подъ крыліетъ ѝ и крокуватъ, а и тя сама си отпочива. Птичкитъ прѣстанѣхъ отъ пѣяніето си ; спятъ отгоръ на клончетата, на всяко главичката му подъ крыліцѣтъ му ; не е чутъ вече жужженіето на пчелытъ около кошарѣтъ ; свършили трудѣтъ си прѣвъ деньтъ и лежатъ едни до другъ прибраны въ вошениѣтъ си гнѣзда.

Овцытъ налягали врѣвъ мекѣтъ си вълнѣ, и не ехтѣтъ хълмоветъ отъ силното имъ блѣяніе.

Тихнѣхъ многото гласове, тихнѣ мятежѣтъ отъ играніето на дѣцата, тропотѣтъ отъ тичаніето и екотѣтъ на челоуѣцытъ, които ходятъ на самъ на тамъ. Чукѣтъ на

ковачьтъ не ся чуе връзь наковалнѣтъ, нито жестскытъ тріонъ на дрьводѣлеца. Всичкы лежатъ прострѣны на спокійнытъ си легла, и кърмачето спи на майкѣ си на гърдытъ. Мракъ е горѣ на небето, и тъма долу на земѣтъ; всяко око е затворено, и всяка рѣка почива.

Кой ся грижи за челоуѣнытъ, и кой бди надъ тѣхъ когато тѣ сѣ заспали дълбоко, когато немогътъ да ся защищаватъ, нити да виждатъ ако гы сполѣтва злочестина нѣкоя или прѣмеждіе? Има ЕДНО ОКО което никога не спи, има едно око, което види и въ най тъмнѣтъ нощъ, както и въ най яснѣтъ видѣлинѣ на свѣтътъ. Когато свѣтлината на лунѣтъ не свѣти, когато въ кѣщи нѣма свѣщъ, когато ни една зѣзда не блещука прѣзь гѣстытъ облацы, туй око вижда всѣду, на всяко мѣсто, и бди непрѣстанно надъ всички семейства по земѣтъ.

Окото, което никога не спи, е БОЖІЕТО ОКО. Божіята рѣка е всякога прострѣна надъ насъ. Богъ е далъ сънътъ за да можемъ да си отпочивамы, когато смы утрудены и уморены; той създаде нощътъ, за да спимъ спокойно.

Както майката обхожда домътъ съ прѣстътъ на устныта вкѣщи накарва да тихнува всякой мятежъ, за да не досаждатъ на дѣтето ѣ като спи, както тя тегли завѣскытъ около люлкѣтъ му, за да не бѣе свѣтлината връзь нѣжнытъ му очи, тѣй Богъ тегли завѣсытъ на нощътъ около насъ; тѣй Богъ накарва да тихне всичко, за да спи спокойно голѣмото негово семейство.

О работници уморени, и вы малкы дѣчица и всички вы жужжащи гадинчицы! спѣте си спокойно, защото Богъ бди надъ васъ! Вы можете да спите, защото Онъ никога не спи; можете да зажмите безъ да ся боите отъ никое прѣмеждіе, защото Неговото око е всякога отворено за да вы защищава.

Щомъ мракътъ и тъмнината ся минѣтъ и слънчевытъ зары отворятъ очитѣ ви, начинѣте деньтъ съсъ славословіе кѣмъ Бога, който е ималъ грижѣтъ си и е бдѣлъ надъ Васъ прѣзь тѣзи нощъ. Вы цвѣтя, когато пакъ растворите нѣпкытъ си, расперѣте листоветѣ си и облагоухайте дыханіето му. Вы птички, когато ся разбудите, зѣчурули-

кайте благодареніята си между зеленытъ вѣйки, възпѣйте Нему прѣди да запѣете на другарчетата си.

Славословіето къмъ Бога да бѣде въ сърцата ни когато си лягамы; славословіето къмъ Бога да бѣде на устнытъ ни, когато отъ сънь ставаме.

Добрината на майкѣтъ.

Я погледай, сынко, — думаше единъ баща на сына си — и виждь онѣзи квачкѣ тамо съ малкытъ пиленца. Съ каквѣ грыжж имъ промысля хранѣ, и съ колко добринѣ имъ ѣхъ опрѣдѣльѣ да ѣхъ ядѣтъ!

Когато пилякѣтъ (ястребѣтъ) ся вѣе по въздухѣтъ надъ тѣхъ, когато орелѣтъ лети високо за хыщѣтъ си, будното ѣ око гы занича, и тя прибира пиленцата си подъ крылѣтъ си, и гы прикрыва отъ опасность.

Колко лесно пилякѣтъ можаше да ся спусне връзь неѣхъ, и да ѣхъ сцепса въ ногтіетъ си! Но колко смѣло ся противи тя на непріятеля си, и колко безстрашяво гледа на неговото приближаваніе! Тѣй изнурява тя всякой день силытъ си за да прѣхраня пиленцата си, и туря живота си въ опасность за да гы защищава.

Като гледашь тѣзи квачкѣ и пиленцата ѣ, не ти ли иде на умъ, сынко, за бдителнѣтъ грыжж на майкѣ ти въ днитъ на твоето нѣжно младенчество? Тогази, сыне, майка ти тя разиграваше на колѣнѣтъ си, пригрѣщаше тя въ обятіята си и тя хранеше съ топлото млѣко на гърдытъ си. Когато ты биваше здравъ и веселъ, тя ся радваше, смѣеше ся и вържаше добро сърдце отъ твоитѣ дѣтинскы занграванія; когато ты виждаше боленъ, ты плачеше надъ тебе съ утѣшеніе; и въ опасность — ты бѣше готова да положи гърдытъ си срѣщу убійственнѣтъ стрѣлъ, и да положи своѣтъ главѣ за да запази твоѣтъ.

Майка ти тя е научила най-напрѣдъ дѣтинскытъ онзи языкъ, да изговаряшь : Тате, Мамо. Даже и до сега ты всякой день всява въ душѣтъ ти любовьтъ къмъ мудростѣтъ, истиннѣтъ и добродѣтельтъ. Налива въ ушитъ ти и присажда въ умѣтъ ти онѣзи заповѣди и добры мнѣнія, които

ще ти дадѣтъ силѣ да станешъ полезенъ въ животѣтъ ти и блаженъ на онзи свѣтъ.

Любовьта на майкѣ ти за тебе е по-силна отъ смъртьтъ; за твойтъ животъ тя бы дала нейныйтъ; за да отърве тебе отъ опасностъ, тя не бы ся уплашила нито отъ разинѣтытъ челюсти на изгладнѣлъ лвъ, нито отъ поядающійтъ пламъкъ на горящѣтъ къщѣ, нито отъ най-высокътъ вълмѣ на разяренный океанъ.

И тъй, каквѣ голѣмѣ длѣжностъ имашъ ты да ѣж обичашъ, да ѣж почиташъ, и отъ своиѣ волѣж да ѣж слушашъ и да ѣж ся повинувашъ! Този дългъ, сынко, само ты можешъ да го заплатишъ; и можешъ да го платишъ само по единъ начинъ. Той съсъ сребро ся не плаща; него съззы го не исплащатъ, и всичкый свѣтъ неможе да го плати. Ты, и само ты можешъ да го исплатишъ.

Ты неможешъ да исплатишъ този дългъ освѣнъ съ любовь искреннѣ и постояннѣ — съ признателностъ дълбокѣ и непрѣстаннѣ — съ почитаніе високо и непоклонно — съ уваженіе непрѣложно и отъ топло сърдце. Любовь, само съ любовь ся заплаща; а въ тѣзи сладкѣ разбѣнѣ нека ся не подмѣся ничтожното вещество.

Що може да направи едно малко дѣте.

Въ разны страны на свѣтътъ има да съ ся съставили отдавна врѣме *Дружества на въздържаніе*, на които цѣльта е да отвращатъ чловѣцытъ отъ употрѣбяваніето на опи-вателны питія, и тъй да ги спасяватъ отъ гибелнытъ слѣдствія на пиянството. Тѣзи дружества иматъ уставы, и едно отъ първытъ имъ точки е обѣщаніето което трѣба да даде всякой, който нека да стане членъ на тѣзи дружества, *че никога нѣма да опита никакъвъ видъ опиователно нитіе, нито като цѣръ даже*. Тѣзи дружества иматъ събранія си, въ които ся сказватъ сказанія и ставатъ много забѣлѣжванія за въздържаніето и противу невъздържаніето, и много пѣтя, случавало ся е, мнозина прѣдадени на винопитіе, като съ присѣтствовали на тѣзи събранія, да съ ся убѣждавали да напуснатъ пиеіето.

Веднѣждъ въ едно таквозъ събраніе случило ся да при-

сжтствува едно дѣте, на което баща му по-обычвалъ да си посърбнува, като ся вържало отъ събраніето у дома си дѣтето, баща му, който знаалъ дѣ было, попыталъ го като на подигравкѣ: « Е какво ся ползува отъ многото энѣзи дрънканицы на събраніето ви. »

« Научихъ ся, отговорило смиренно дѣтето, — че не трѣба никога да куснѣ опивателно питіе; защото прѣдъдѣненъ на піеніе губи 1) парытъ си, 2) врѣмето си, 3) характертъ си, 4) здравіето си, 5) независимосттъ си, 6) достолѣніето си, 7) чувствата си, 8) самоуправленіето си, 9) уваженіето отъ челядтъ си, 10) епокойствието на домородството си, 11) благополучіето на съпругатъ и чедата си, 12) бѣдущето на дѣцата си, 13) честтъ на отечеството си, 14) животтъ си, 15) *душжтъ си!* »

« Спередъ станжлытъ званичны прѣсмѣтванія, — продължавало да говори дѣтето, — около петдесетъ хыляды души (мѣжіе и жены) всякѣ годинѣ слѣзватъ безъ врѣме въ гробъ поради піанството. Колко ужасно нѣщо е винопіеніето! »

На тѣзи просты и непристорены забѣлѣжванія отъ дѣтето, бащата останѣ безгласенъ; а поведеніето му подиръ това доказа, че сынъ му, малкото онова дѣте, быде спаситель не само на него, но и на всичкото домородство.

Малкы мои читатели, отбѣгвайте отъ опивателнытъ питія.

Тютюньтъ.

Употрѣбеніето на тютюньтъ е станжало до толкозь общо по всичкый свѣтъ, щото много отъ правителствата сѣ зели серіозно да размыслятъ върху това, а пакъ слѣдствіята на тѣзи придираванія доказахъ, че употрѣбеніето на тютюньтъ е врѣдително не само на тѣлото, но и на духтъ т. е. на умтъ.

Въ Англіѣ слѣдъ внимателно пригледваніе ся намѣрило че, едно голѣмо количество, дѣца по-малкы отъ по на 15 години, които были привыкнѣли да пушатъ, страдали кои по-малко кои по-много отъ разны болѣсти; тѣй на примѣръ отъ 38 таквызъ дѣца, измежду деветъ и петнадесетъ години

на възраст носили слѣдытъ на врѣдителното вліяніе на тютюньтъ връзъ тѣлото си. Отъ тѣзи 27 дѣца, 22-тъ страдали отъ побръкваніето на органитъ на кръвообращеніето и на смиланіето, както на пр. тупеніята на сърцето, мѣчно смиланіе и др. *и оспѣвали силнѣ наклонность къмъ спиртознымъ питіямъ*, ракъѣжъ, ромъ и други. А всички тѣзи страдали отъ безсиліе, противъ което нито силоподавателны лѣкове, нито добрата храна прѣвъзможвали, додѣто не напушали употребеніето на тютюньтъ.

Въ Френско е придирено и намѣрили, че вліяніето на тютюньтъ върху умътъ е разорително. Споредъ станжлытъ отъ правителството точны издирванія и пригледванія, числото на онѣзи които пушатъ тютюнь остроумны юноши въ гимназитъ и въ другитъ учебны заведенія на Францъ е много по-малко въ сравненіе на числото съ онѣзи които не пушатъ; заради това никой момѣкъ « прѣдаденъ (терякыя) на пушаніе » не е приетъ вече въ общественнытъ училища, които сѣ отредены да прѣдгответъ момцы за политическы и военны службы.

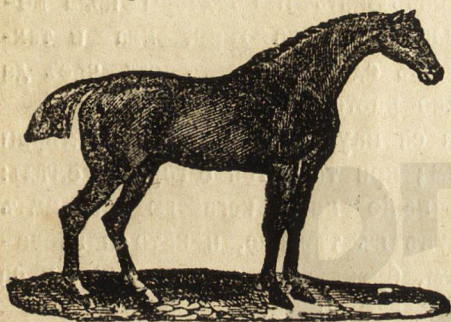
Нѣмамъ сумнѣніе че мнозина отъ читателитъ на Пчелицѣ иматъ туй лоше и вредително навикновеніе, да пушатъ тютюнь; тѣхъ ный ги съвѣтувамы да ся напуснатъ отъ едно навикновеніе, което е врѣдително не само на здравіето но и на кысіѣжъ. Нека всяко дѣте сѣдне и да присмѣтне, по колко иждивява за тютюнь всякой день, отъ тамъ—какво го стига въ мѣсецътъ и въ годинѣжъ, и ще намѣри, че това количество, колкото малко ако и да ся прѣдположи, въ едно растояніе отъ 30 или 40 години пристига да е толкозъ голѣмо, щото да може да направи нѣкого да е въ едно добро състояніе.

«Едно десетаче и двадесетаче на день не е нищо» това чусемъ всякой день да казувать за оправданіе на харвалството си онѣзи които пушатъ. Това ви ся вижда така, драгы мои пріатели, защото никога не сте сторили трудъ да прѣсмѣтните за колко ви става това отровно възблагодареніе; ако бы да прѣсмѣтните това и ако сте разумны, ще прѣстаните съ врѣме да не слѣдуйте сами да спомагате за разсипваніе на здравіето си и за осиромашаваніето си.

Коньтъ.

Коньтъ е най-хубавото и най-големото отъ домашныѣ животны, коньтъ има хубавѣ дългѣ главѣ, гыбѣкѣ вратѣ, широки гърды, дълго туловище и четири високи тънки крака, а на всякой кракъ по едно кораво копыто (нокътъ). Всичкото тѣло на кониетѣ е покрито съ кѣсѣ, но гѣстѣ и лѣскавѣ власѣ. Коньтъ има дългѣ гривѣ и дългѣ хубавѣ опашкѣ, на коиѣто косметѣ захващатѣ отъ самыитѣ корень.

Кониетѣ на косъмѣ бывать врани (черни), бѣли, сиви, рыжи, сѣрни и гнѣди.

Очитѣ на коньтъ сѣ голѣмы, продълговаты, и гледатѣ нѣкакѣ си разумно. Двѣ спретно дълги уши бодро стърчатѣ на горѣ. Уста има продълговаты и въ всякѣ челюсть три вида зѣбы: *ръзцы, клицы и кѣтны.*

Като сравняваме заднѣйтѣ ногѣ на коня съ ногѣтъ на челоуѣка, ный ще забѣлѣжимѣ, че на коня ногата, сякашъ че състои отъ двѣ части, и колѣното ся изгыбѣ не напредѣ както у насѣ, а назадѣ. Но като погледнемѣ на остовѣтъ (голытѣ кости) ный ще видимѣ че и неговѣтъ кракъ е отъ три части; но бедрото или бутѣтъ и плешката сѣ съединены съ туловището тѣй, щото отведигѣ ся и не забѣлѣзва. Колѣното на коня, което е извърнѣто на задѣ, не е собствено колѣно, а е онова, което е у насѣ наричанната *щиколотка*(*). Копытото на коня не е нищо друго освѣнъ едничкыйтъ палецѣ на животното оѣ голѣмѣ и якѣ нокътъ. Ный нѣма да съберкамы ако бы да кажемѣ че коньтъ ходи на четири *палцы.*

Гръбнакѣтъ на коня е твърдѣ дългѣ и отива горизон-

*) Гърбузинка или яблчицѣтъ въ краищата на мажкѣтъ и голѣмѣ лѣкѣтъ и пожиѣ кость, която е отсѣчена и кѣтъ двѣтъ страни.

тално отъ черепътъ му до опашкѣтъ. Въ гърдытъ на коня има бѣлъ дробъ, чрѣзъ който си поема дыхтъ, както и человекъ; тѣй сѣщо има и сърдце което тупа и раскарва кръвтъ му по жилытъ му.

Коньтъ има истытъ петъ външны чувства, както и человекъ. Особенно пакъ е развитъ у него слухтъ.

Малкытъ кончета гы казвать ждребета. Тѣ за доста дълго врѣме ся хранять съ млѣкото на майкытъ си. Последъ коніетъ пасжтъ трѣвѣ, яджтъ сѣно, овесъ, ячмыкъ, обычатъ еще сольтъ и хлѣбтъ живыѣтъ 25—30 години.

Коньтъ е доста силно, яко и пѣргаво животное. Има таквызъ коніе, които на хубавъ пѣтъ и въ добры кола могатъ да теглятъ отъ хыляда омы на горѣ, има и таквызъ бѣрзы щото могатъ въ единъ четверть отъ часъ да изминжтъ прѣпущенъ едно растояніе около два часа.

Коньтъ може лесно да ся научи да постѣпва на мѣрны крачки споредъ музыкѣтъ; при това той е гордъ и смѣлъ: отива на бой юнашкы; коніе много кога гы нападжтъ вѣлцы, сбиратъ ся на купъ въ тѣркало, и катоси забранятъ главытъ въ срѣджтъ, бранятъ ся съ зипаницы и ся отбранятъ отъ цѣлж глотж вѣлцы.

Изобщо коньтъ е добро животное, ако и да има и лоши коніе които ритатъ и хапять, повечето скоро привыкнуватъ на ступана си и сподѣлятъ съ него и трудъ и скѣрбъ и радость. Много анекдоты има които расказвать за умовитостытъ и приверженностытъ на коніетъ къмъ стопанытъ имъ, отъ които нѣкои ще раскажемъ другъ пѣтъ на младытъ си пріятели.

Коньтъ помага на человекъ да обработва земѣтъ, защото на много мѣста гы впрягать да оржтъ, носивеякаквы товары и человекъ или впрегнжтъ въ кола съ гърдытъ си или на гърбътъ си. Отъ дебелжтъ конскѣ кожж обработенж правять мѣшины за разны употребеніа, отъ космытъ на опашкѣтъ му правять сита и разны другы издѣлія, както и отъ власжтъ му — Чергарскы нѣкои племена яджтъ конското месо, а отъ млѣкото на кобылытъ правять едно питіе което опива, но и храни, — казвать го кумысъ. Сега вече на много мѣста по голѣмытъ гра-

дове ся продава конско месо и го купуватъ сиромаситѣ да го ядѣтъ за по-евтено.

Най-хубавитѣ коніе сѣ Арабскыѣ. Нѣкога си въ нашето отечество сѣ ся вѣдяли доста добры, еки и сѣрдчаны коніе, но сега породицата на нашенскыѣ коніе много испаднѣла, а за жалость никой ся и не завзема за улущеніето ѣ.

Шекерьтъ.

Струва ми ся че не ще да има никой отъ малкыѣ читатели на Пчелицѣтъ, който да не е виждалъ и да не е опытувалъ шекерьтъ или захарьтъ: — Всичкы малкы дѣца знаѣтъ колко е сладкъ шекерьтъ и колко хубавы и пріятны ястія и послатицы правятъ отъ него, и какъ ся пооблизватъ кога имъ ся случи да си покусятъ отъ тѣхъ.

Шекерьтъ не е былъ извѣстенъ на древнитѣ такъвъ както го виждамы днесъ. Въ Вѣтхый Заветъ ся споменувать думыѣ *сладка трѣсть*, и нѣкои отъ гърцыѣ писатели говорятъ за единъ видъ медъ, който ся вадялъ отъ еднѣ трѣсти, която растяла въ Индіѣ; но тѣхныѣ за то то знанія не отивали по натагъкъ.

А въ Кытай обработваніето на захарный трѣстникъ и правяніето шекеръ отъ него ся вижда да е было извѣстно и шекерьтъ е былъ въ употребеніе повече отъ двѣ хыледы години прѣди въвежданіето му въ Европѣ.

Кытайцитѣ държѣли много тайнѣ тѣзь работѣ до прѣсполовеніето на шестнадесетый вѣкъ, когато знаменитыйтъ обходитель Марко Полъ ѣкъ направи извѣстна въ Европѣ.

Захарныйтъ трѣстникъ ся прѣнесе и насади испослѣ въ Арабіѣ, въ Египетъ и Етіопіѣ, въ Сициліѣ, Испаніѣ, въ Мадерѣ и Канарскыѣ островы, а слѣдъ откритіето на Америкѣ въ Источнѣ Индіѣ и въ материкътъ на Европѣ.

Днесъ вадятъ голѣмы количества шекеръ отъ червено цвикло и отъ другы нѣкои растѣнія, на които сокътъ или млязгата съдържава сладка сѣщность. Въ Америкѣ вадятъ шекеръ, отъ едно дърво което прилича на нашенскыѣ тополы и трепетлики (*пебѣхѣ*) като надраскуватъ корѣтъ му и събиратъ сокътъ що истича изъ него. Правятъ еще

шекеръ отъ млѣко за кърмачетата, и за лѣкарско употребленіе.

Изобщо ся вѣрва че употребленіето на шекерътъ поврежда жѣбытъ; но тази идея е погрѣшена; злоупотребленіето му поврѣжда стомахътъ, както всяко друго злоупотребленіе, и малкытъ дѣца не трѣба да го ядѣтъ до прѣсыщаніе.

Въ умеренно количество шекерътъ е не само здраво но и твърдѣ питателно ѣденіе.

Океанътъ.

Океанътъ или събраніето на морята е едно отъ найчуднытъ прѣдмѣты що има на свѣтътъ подъ небето. Той ни прѣдстави най-великолѣпныйтъ видъ на единъ текущъ свѣтъ, безъ брѣгъ и безъ дѣно. Въ шумящытъ си вълмы отъ полюсъ до полюсъ, и отгорѣ на стѣкленото му лице играйтъ отражаемытъ слънчевы зары, когато подъ него намѣрватъ спокойно легло великытъ кытове.

По нѣкога ся раздигатъ вѣтрове; лицето на огледалото ся струшава, страшнытъ дълбини ся разбѣлникватъ, Вълма врѣзъ вълма ся прѣваля, пѣна о пѣна ся бѣщи, до когато океанътъ разяренъ повдига бѣлытъ си върхове съ екотливъ гласъ до върѣдъ нависнѣлытъ облацы.

А колкото за прѣголѣмото количество на океана, малката топчеста капка, която провиснува на върхътъ на иглѣтъ, обзема не по-долу отъ *тринадесетъ хыледы* помалкы топчета. Тогазы отъ колко милионы-милионы топчета трѣба да състои неизмѣримата дължина, и ширина и дълбина на океана?

Никой чловѣкъ неможе да изброи разнытъ видове на люспавытъ стада, които живѣйтъ вѣтрѣ въ водныйтъ този свѣтъ. Между тѣхъ има хыледы съ редкы и любопытны образы, помежду които нѣкои⁷ отъ чудны качества и отъ ужасающѣ голѣминѣ.

Ученіе и неученіе.

Ученыйтъ живѣе вѣчно и подиръ смъртъжъ си; когато неученыйтъ и додѣ е живъ еще на тозы свѣтъ е мъртъвъ; счита ся ужъ между живытъ, не пѣна го.

Кытай.

Най-многолюдната държава на свѣтътъ е Кытайската или царството на Кынезытъ, което тѣ самы наричатъ *Небесна държава*. Пекинъ, прѣстолныйтъ градъ на туй царство бѣше до прѣди малко най-голѣмыйтъ градъ на свѣтътъ, но сега Лондонъ, прѣстолныйтъ градъ на Англіѣ го стигна и надмина комай.

Най-чутовното произведение на Кытай е чайтъ, съ който ся води голѣма търговія по всичкый свѣтъ. — Чайтъ е едно растение отъ 8 до 12 педи високо; неговытъ листовце ги простиратъ на тънки желѣзны или прѣстены плочки, които държатъ надъ огъньтъ додѣто листовцетъ ся свѣжтъ и засъхнѣтъ.

Най-досточудно нѣщо въ Кытай е пакъ кытайската стѣна или прѣграда, който държи на дълъж 1500 миля, висока е отъ 20 до 30 педи, а широка толкозь щото шестъ конници могатъ да яхатъ свободно наспоредъ по ней. Тѣзи прѣградъ сѣ и правила Кытайцитѣ за да въспрѣтъ нашествіята на татарытъ.

Море отъ подземный огънь.

Не е само дѣто на земнѣтъ повърхнинѣ има море, въ вътрешността на земнѣтъ, дори до самытъ и центръ, който е далечъ отъ нозѣтъ ни 1,500 миля, има такожде едно море, но огненно; това ся доказва днесъ, и науката го е открила. Този запаленъ океанъ започенва на едно твърдѣ малко разстояніе отъ повърхнинѣтъ, защото на 10,000 метры, сир. около два миля, топлината, която произлиза отъ сръдоточіето на земнѣтъ е вече таквазъ, щото оловото (крушумътъ), и свинецътъ (калайтъ) ся растопяватъ. На 50,000 метр. разстояніе, т. е. около 10 мили най твърдытъ скалы (канары), желѣзото и всичкы метали ще ся топятъ много лесно, и ще ся смѣсятъ съ този много по-опасенъ и дълбокъ океанъ, надъ който ходимъ безъ никакво прѣдпазваніе.

Този огненъ океанъ ся показва когато изъ кратерътъ (дупката) на огнедышнытъ планины ся извърлятъ растопены и запалены вещества наречены лава, на което любопытно зрѣлище наблюдательтъ става по нѣкогажъ жертвѣ.

К-65.

Ученолюбивыѣ момцы.

На отколѣнно врѣме имало въ Атинѣ двама пріатели, млади момчета на име Менедимъ и Аскапидъ. Тѣ были много сиромасы, но пакъ редовно ходяли въ училището.

Градскыѣ смотрители като съгледали че тѣзи двѣ момчета не ся виждатъ никѣдѣ на работѣ, отъ коікто да си искараватъ прѣхранѣтѣ, а знаяли че нѣматъ помощь отъ родителитѣ си, помыслили да не бы да ся намѣрватъ на нѣкоѣкъ бесчестнѣ работѣ.

Повыкали ги прѣдъ градскый сѣдъ да покажѣтъ отъ дѣ зематъ парытѣ конто иждивяватъ за да ѣдѣтъ, да ся обличатъ и да плащатъ наемъ за жилище.

Момцитѣ казали че ношя работятъ, а деня ходятъ въ училището, но сѣдницытѣ не повѣрвали.

— Ако ны не вѣрвате, рекли момцитѣ, попытайте Димитра хлѣбаря

Хлѣбарьтѣ дошелъ и исповѣдалъ че наистинѣ двѣтѣ момчета мѣляли жито на рѣкомелницѣтѣ му, еднѣ ношѣ единѣтъ а другѣ другыѣтъ, и че за това имъ плащаль по еднѣ драхмѣ на ношѣ.

Сѣдницытѣ ся почудили за трудолюбіето на тѣзи двѣ момчета и заповѣдали да имъ ся дадѣтъ отъ общѣтѣ градскѣ касѣ по четьри стотинѣ драхмы. —

Философътѣ Клеантъ понеже былъ сиромасѣ и нѣмалъ пары да ся учи, вадылъ ношѣкъ водѣ отъ кладенцытѣ да полива садовѣтѣ, а деня ся учаль.

Добрыѣ подавки.

Най-доброото нѣщо, което можешъ да дадешъ на непріателя си, е *опрощеніе*: — на противника си, *прѣтърпѣваніе*; — на пріателя си, *сърдцето си*; — на сына си, *добър примѣръ*; — на бащѣ си, *прѣдпочитаніе*; — на майкѣ си, *добро докарваніе* или поведеніе, което да ѣ правѣ да може да ся хвали съ тебе; — на себе си, *почитаніе*; — на всичкы чловѣцы, *любовь*.

Мысли на умното дѣте.

Добро и зло.

Онова което мя съвѣтуватъ родители ми, учителитѣ и други умни и почтенни чловѣцы, то е *добро и полезно*. А онова, отъ което мя съвѣтуватъ тѣ да ся удамечавамъ, то е *зло и вредително*.

Който прави всякога доброто и приличното, казва ся *добронравенъ* чловѣкъ. А който прави лоши и неприличны работы, него наричатъ *злонравенъ* и *лошъ* чловѣкъ.

Трѣбва всякога да правимъ каквото е прилично, и да странамъ отъ това което е безумѣстно и това ся казва *длъжность*.

Който прави добрини

Той отъ злото бива спасенъ;

Който прави все злины

Той е на свѣтътъ умразенъ.

Прилѣжаніе.

Длъженъ съмъ да станамъ добъръ чловѣкъ; за това трѣбва да ся стараимъ всякой день да бывамъ по-добъръ.

Трѣбва да съмъ внимателенъ на всичко що виждамъ, чувамъ и осящамъ, и да ся подканямъ всякога да научамъ повечко отъ колкото знамъ и тъй да станамъ по-опытенъ.

Когато не знамъ или не разбирамъ нѣщо, тогазы трѣбва да пытамъ за това други по-опытны; и каквото ми кажѣтъ тѣ, това трѣбва да правимъ.

Обычамъ да ся срѣщамъ съ таквызи чловѣцы, отъ които могѣ да научѣмъ нѣкойн добринѣ; а отъ събиранието съ злонравны чловѣцы ще отбѣгвамъ; защото съ каквыто чловѣцы ся събира нѣкой-си, такъвъ става и той.

Не щѣ никога да ходимъ празенъ.

Мързеливыйтъ чловѣкъ е на всички досаденъ и умразенъ.

Когато е чловѣкъ младъ длъженъ е да ся пазимъ отъ сладострастіе; като стане мжжъ отъ крамолничества, а като остарѣе — отъ сребролюбіе.

Славолюбіето, сребролюбіето и сластолюбіето сѣ истинны прѣлѣстницы самодивы, които прѣлѣстватъ примамватъ и водѣтъ чловѣцѣтъ къмъ злочестинѣ и смъртъ.

Врабче и Ястребъ.

Случило ся че единъ ястребъ два дни наредъ неможѣлъ да намѣри никаквѣ хранѣ, и много изгладнѣлъ. Тѣй като го мѣчаль гладътъ и той не знаѣлъ какво да прави, защото не ся испрѣчало нищо напрѣдъ му, съгледва едно врабче, като ся подавало отъ гнѣздото си, впуска ся връзъ него, но врабчето ся дръпнало на вѣтрѣ. Ястребъ-тъ ся принудилъ да бръкне въ гнѣздото и съ острыхъ си ногѣ да склопчи врабче-то и да го извади вѣнъ; гнѣздо-то было много дълбоко, и врабчето ся натикало на вѣтрѣ та не-можалъ да го досегне. Слѣдъ като ся помѣчилъ и видѣлъ че нищо не ще направи, намислилъ былъ да го остави и да ся махне, когато за послѣдень пѣтъ ся присягалъ кол-кото можалъ по-навѣтрѣ въ гнѣздото, дано го докопа. Но врабчето ядосано на ястребътъ, защо да му насилува гнѣ-здото, расцъртява ся извѣтрѣ, та ся скарва и хваща да выка : «Ахъ поразнико и тука ли мя прѣслѣдвашъ ! Я вижъ ты кръвникъ, пѣхнѣлъ ся чакъ въ гнѣздото ми ! че азъ ще тя търпѣ ли още; чакай ты, сега ще видишь че и азъ имамъ клювъ.» И съ този умъ и съ тѣзи думы впуска ся да го кълве прѣзъ кракътъ да му отмести и да го пропѣ-ди. Ястребътъ дяволскы приструва ся че ся е уплашилъ отъ това нападеніе, измѣква ся съ лукавство на задъ, а на лекоумното врабче ся сторило че то надделѣло на я-стреба, впуска ся подирѣ му на навѣнъ, за да го уплаши еще и да го пропѣди досущъ; но на часътъ додѣ да ся дръпне на вѣтрѣ, ястребъ-тъ присяга пакъ та го сченсва въ негѣтѣ си за вратѣтъ и го завлича.

Правоученіе. — Отколѣ е речено, че шутъ никогѣ не може да ся бодѣ съ рогатигѣ : за туй по-добрѣ е вынѣгы да прѣтърпѣваемъ малкы нѣкоя обиды отъ по-ѣкытъ и по-силнытъ, а да не ся впу-щамы не обмыслено въ борбѣ съ тѣхъ, да си отмѣстяваемъ; защото туй може твърдѣ лесно и отъ по-напрѣдъ да ся прѣсметне, и познае, кой ще истегли и кому ще ся смажѣтъ коститѣ. Но сторилъ ми нѣкоя това и това, паяда мя, прави ми пакость. Отъ туй нѣманищо, трѣба да оставимъ пакостника, когато виждамы че не ще можемъ да излѣземъ на главѣ съ него, и нека ся не отчайваемъ като знаемъ че и нѣму ще му дойдѣ редътъ да намѣри бачка си; защото има и надъ нѣма нѣпъ !

За ползѣтъ на трудѣтъ въ младостъ.

Всичкы ный ся раждамы за трудове, и уважавамы повече тогозь който повече отъ другытъ ся труди. Но трудѣтъ никога неможе да бжде освѣнь на млади гѣдины; тогазь сърдцето ни е спокойно, силытъ прѣсны, духытъ бодъръ, умытъ незагрыженъ съ никаквы житейскы нужды: труди ся само, еще благодари Бога и наставницытъ, щоти притѣкмяватъ прѣкрасны сръдства за образование. Ще дойде врѣме за почивкѣ — трудовеъ ще ся забравятъ, и самъ ты ще ся порадвашь, че си прѣкаралъ младинытъ си въ работаніе. Така ся радва разнегрянный селачанинъ, кога напълни житницытъ си съ хранѣ, на коѣкы сеидбата и беридбата толкозь трудове му сѣ стоили.

Младостытъ отдавна ѣ наричатъ пролѣтъ на живота, а нашытъ душы поле не обработено; каквото посѣешь пролѣтъ, това щешъ есенъ да пожънешъ; каквото придобыешъ на младостъ, съ това щешъ да ся ползоваешъ въ зрѣлый възраст. Кой не е виждалъ таквызи хора, които сѣ прѣкаралы младостытъ си безъ да сѣ ся трудили тогазь, когато имъ спомагали всичкытъ сръдства кѣмъ благородны и полезны трудове? Жално е да ги гледашь, когато ся явяватъ тѣ въ свѣтътъ да встѣпятъ на работѣ. Ограниченность въ умытъ и лишение и отъ най-маловажнытъ свѣдѣнія, присрамватъ ги на всякой раскрачъ и това имъ изгубено врѣме неможе да ся замѣни нито съ богатство, нито съ знатнѣ породѣ. Сега тѣ бы искали да почиѣтъ образованіето си, желали бы неуморно да ся трудятъ, но вече късно; главата застарѣла наедно съ лошытъ привычкѣ кѣмъ праздно сѣденіе и разсѣянность.

Какъ може да блѣде нѣкой честитъ.

Мамо, казала малката Мара — азъ ся научихъ да блѣдѣ честитъ; *много честитъ.*

— А че какъ? чедо мое, рекла майка ѣ.

— Ако ся стараѣмъ всякога да правѣмъ колкото можѣ честиты оутѣшкы които сѣ около мене, и да забравямъ себе си, — отговорило доброто момиче.

Нашето отечество.

Нашето отечество, нашата родина, е майка Българіѣ.

Отечество наричамы ный Българіѣ за това, защото въ нейѣ сѣ живѣли отъ памети-вѣка нашитѣ отци и дѣди.

Родина ѣ наричамы за това, защото смя се въ нейѣ родили, въ нейѣ ся говори роднитѣ нашъ языкъ, и всичко въ нейѣ е сродно намъ ; а,

Майка ѣ наричамы, защото тя ны е отгледала и отхранила съ хлѣбътъ си, тя ны е поила съ водитѣ си, изучила ны е на языкътъ си като майка, защищава ны и пази ны додѣ смя живы, а и като умремъ, нейната земя ще прикрие коститѣ ни на вѣки.

Пространно е нашето отечество ! — Отъ Черно море на Истокъ, та до Синѣ море на Западъ, и отъ Савѣ и Дунавъ на Сѣверъ, та до Бѣло море на Югъ ся простира то ; разлегнато на цѣлитѣ Балканскій полуостровъ, обзема три страны прѣкрасны — Българіѣ, Тракіѣ и Македоніѣ.

Прѣкрасна е нашата родина ! — Высоки горы зелены, дълбоки воды студены, широки равни полени разнообразно ѣ пѣстрятъ и кытятъ. — Толкозъ и толкозъ области, толкозъ и толкозъ градове и безбройни села, населены отъ разны племена живѣйтъ на нейѣ и хранятъ ся отъ нейѣ, и всички познаватъ единъ царъ и покоряватъ ся на единъ господаръ — Султана.

Има на свѣтътъ и освѣтъ Българіѣ разны други мѣста и държавы ; но человекъ има само единъ майкѣ рожденъ, и единъ само родинѣ.

Една разлика.

Ако положимъ че двѣ дѣца си лягатъ всякъ вечеръ по едно врѣме да спятъ, но сутринъ едното става всякога два часа по-рано отъ другото, въ разстояніе на четиридесетъ години излѣзва една разлика отъ двадесетъ и деветъ хиляды часа, т. е. три години и сто и двадесетъ и единъ день и петнадесетъ часа, които сѣ изгубены за онова дѣте което е спало повече. Колко работы да извърши и колко нѣщо да изучи можаше нѣкой въ едно толкозъ дълго врѣме, косто е малко по малко тъй напраздно изгубено !

Всяко дѣте трѣба да е.

Достолюбезно, человеколюбиво, леснодоволствуемо, прилѣжно, ученолюбиво, снисходително, кротко, мирно, почтенно, трудолюбиво, праведно, искренно, благосклонно къмъ всички, благопокорно, благочестиво, истиннолюбиво, добродѣтелно, разумно, послушно на добритѣ свѣты, и ревнителъ на добритѣ дѣла.

Никое дѣте не трѣба да е.

Гибѣливо, хваливо, горделиво, сжперничаво, лѣжливо, завистливо, мързеливо, метежливо, нерадиво, забравчиво, жестокосердно, своекорыстно, неблагодарно, непокорно и ревнителъ на злитѣ дѣла.